

*Drage mama! Dienstag, 10. 8. 1899
 Ich bin eben bei dir an der
 Post angekommen. Ich habe dir
 ein paar kleine Postkarten von
 Triest geschickt. Ich hoffe, du
 wirst sie gerne annehmen. Ich
 bin in der Katholischen Kirche.
 Ich habe auch ein paar
 kleine Postkarten von
 Triest geschickt. Ich hoffe,
 du wirst sie gerne annehmen.
 Ich bin in der Katholischen
 Kirche. Ich habe auch ein
 paar kleine Postkarten von
 Triest geschickt. Ich hoffe,
 du wirst sie gerne annehmen.
 Ich bin in der Katholischen
 Kirche.*

skih Alpah«, stran 150, je **Janez Kverh** z Andrejem Komacem spremljal Kugyja tudi na drugih, takrat zelo težavnih vzponih. To je potrdilo gornjo Kugvjevo oceno.

Na dopisnici omenjeni Emil je bil tržaški plezalec in Kugvjev prijatelj **Emil Zsigmondv**, ki se je pozneje smrtno ponesrečil pri plezanju na gori La Meije v Dauphineji; Pavel pa je bil Kugvjev brat.

6

»Trbiž, 18. 7. 1897 - Draga mama! Včeraj smo po sijajni turi (z Mangrta do Žagice s sestopom v Planico) prispeli sem in s tem zaključili ture v Julijskih Alpah. Vse mi je čudovito uspelo. Stalno prekrasno vreme, samo včeraj grozeči dež, dan počitka v Neveji je bil deževen. Sem zelo zadovoljen. Oba Komaca sta bila, kot vedno, neprekosljiva. Skupno sem osvojil 5

vrhov, med njimi Montaż iz Dunje do Neveje. Pravkar sem prejel tvoje drago pismo od 17. Zahvaljujem se za voščila. Pozdravi Marijo in vse - Julius.«

S te dopisnice je razvidno, da se je Kugy pri najtežjih turah včasih poslužil svojih dveh neprekosljivih vodnikov, Andreja in **Jožefa Komaca**, in jima izrekel najvišje priznanje.

»Trst, 10. 8. 1899 - Draga mama! Pravkar telegrafira Julius: »Vreme neugodno. Ture končane, pridem domov.«

»Sedaj si lahko popolnoma pomirjena, ker je Julius svoje gorske ture zaključil. Vse je v redu. Jaz odpotujem v torek naravnost v Miinchen. Danes je ozračje znosno. Tvoj Pavel.«

Kugvjevo obvestilo, da je tura končana, sicer namenjeno materi, je prevzel v Trstu Juliov brat Pavel. Ta dopisnica prikazuje, kako zelo so bili člani družine zaskrbljeni, ko je bil Julij v gorah, in kako intenzivno je bilo njihovo olajšanje, čim se je vrnil z gora.

Preostale štiri dopisnice iz te skupine tu niso pomembne, ker v njih Kugy ne navaja nobenih večjih vzponov ali drugih planinskih dogodkov.

Iz teh dopisnic je razvidna velika Kugvjeva ljubezen do Julijskih Alp, tesna navezanost na njegovo družino, zlasti na mater Julijo, ter izredno lep odnos do njegovih vodnikov - preprostih Trentarjev. Te dopisnice potrjujejo, kar je sam navedel v uvodu svoje knjige »Iz življenja gornika«, da je po vsakem večjem vzponu takoj sestopil do prve gorske vasi s poštним uradom in obvestil mater o srečnem povratku.

Vsebina druge skupine dopisnic je tematsko podobna prvi in v njih ni posebnih novih podatkov.

Dopisnice in dopisi tretje skupine pa so za planinsko javnost nezanimivi.

PO GORAH IN OKOLI NJIH IMAMO VSAKRŠNE KOMUNIKACIJE

PLANINSKA STEZA

BOŽO JORDAN

Lani je PV zapisal: »Mreža poti po gorah in planinah ni dosti večja, kot je bila pred stoletjem, torej pred ustanovitvijo SPD. Večina planinskih poti, ki so danes markirane, so bile nekoč pastirske, lovske ali vojaške poti. S tem smo markacisti v neki meri celo vzdrževalci naše kulturne dediščine, kajti brez vzdrževanja bi večina teh poti za zmeraj izginila. Spomin na žulje in znoj prednikov, ki so utirali te poti, nam je vodilo, da te poti, primerno vzdrževane in označene, zapustimo zanamcem.« (PV 1991/280: Markacisti smo vzdrževalci poti).

Planinski vestnik, Obvestila PZS in Koledar planinskih akcij so objavili kategorizacijo planinskih poti, ki velja za poletno sezono. Nikjer pa ni zapisano, kaj je to **planinska pot**. Če pobrskamo po našem statutu, najdemo kar nekaj zapisanega, žal pa v Priročniku za markaciste to področje ni dokončano.

V slovarju našega jezika je zapisano, da je **pot** ozek pas zemljišča, pripravljenega, nadelanega za hojo ali vožnjo. Tako se po poti lahko hodi ali vozi. Planinci bi naj le hodili. Pot lahko pomeni del ozemlja, prostora, po katerem ali skozi katerega je mogoče premikanje iz enega

kraja v drugega (npr. poiskati pot do vrha, kočje; vrisati pot na karto). S prilastkom se lahko ta del ozemlja ali prostora določi glede na namen ali cilj premikanja (npr. oskrbovalna pot) ali razdaljo, ki jo je treba preiti do namenskega kraja (npr. pot do kočje je dolga). Pot pomeni gibanje, premikanje z določenim namenom iz enega kraja v drugega (npr. opraviti pot v pol ure, dnevnik poti).

Verjetno že pri prvem zapisu Navodila za markiranje potov v PV 1922 in pozneje v posebni izdaji Navodila za jednotno markiranje potov, 1924, oboje izpod peresa **Knafelca**, ni nihče pomislil na pomen besede **pot**. **Prof. Badjura** je ob 60-letnici slovenskega planinstva zapisal: »Vplivni naši prvi poborniki turisticke (še ne planinstva!) SSKJ: **turist-a** 1. *kdor potuje, začasno spremeni kraj bivanja zaradi oddiha, razvedrila*; zastar. *planinec*, *alpinist*: vzpon turistov na vrh gore) v Sloveniji niso pomislili na razloček med stezo in potom, ko so imenovali nekatere komaj za silo prirejene, nevarne steze (Tominškov, Bambergov pot - Bambergweg) po nemškem kopitu »pota«, kar je v tlopisnem pogledu povsem zgrešeno, kajti med stezo in potom je nič kakšen razloček!«

Pa skušajmo te pojave le поблиže spoznati!

POTI IN STEZE

Planinske organizacije dosegajo svoj namen na področju planinskih poti tako, da gradijo, opremljajo in vzdržujejo planinska pota in tovarne žičnice.

Planinska pota, ki so posebej označena s planinsko markacijo in zavarovana, so **javna pota** kot podaljšek javnih cest in poti (so planinski objekti, ki služijo planinski dejavnosti). Planinske markacije in kažipotni so oznake javnega pomena. Obiskovalci po teh poteh hodijo na **lastno odgovornost**.

Planinske organizacije imajo pravico in dolžnost skrbeti za planinske postojanke in planinska pota s svojim delom in sredstvi, z dohodki iz svoje gospodarske dejavnosti in drugih dejavnosti ter s prispevki podjetij, družbenopolitičnih skupnosti, krajevnih skupnosti ter drugih organizacij in skupnosti.

Po kakovosti so ta pota zelo različna.

Steza je prva stopnja količkaj **hodne poti**, ni pa še pot. Najslabši stezi pravimo (glede na njeno kakovost) kozja steza, dobra komaj za koze, torej slaba, za marsikoga tudi nevarna, ni kaj prida, je borna. Take steze so včasih opremljene s klini in jeklenicami in jim pravimo **zavarovane steze**. Te zavarovane steze so varne le, če so ves čas tudi primerno vzdrževane. Pri nas pravimo temu kar zavarovana planinska pot. Ni čisto v skladu s poimenovanjem, vendar čas je dal svoje. Pravilni izraz je verjetno le planinska steza, ker tako pada tudi lastninsko

pravico. Drugače so steze slabo ali dobro vidne, (shojene), uhojene, nakopane, nadelane, gladke, uglajene.

Pot je že tako varna steza, da po njej ne hodi le človek in drobnica, koza, pes, ovca, mula, temveč brez nevarnosti tudi konj in krava. Tudi taka pot je lahko v splošnem grda, zanikrna, dobra ali lepa, se pravi dobro udelana pot. Med stezo in potjo je bistvena razlika.

Ko hodimo po hribih in gorah, lahko opazimo razliko med potmi. Poznamo navadno pot, ki je bolj ali manj uhojena, z nogami utrta, uglajena pot. Druga je jezdna (jahalna ali jasna) pot, ki je že bolj trdna, nakopana, po kateri so ali še prenašajo mule, osli ali konji tovore. Trpežna in zanesljiva jezdna pot se imenuje **tovorna** pot. Vendar je to šlo v pozabo (»mulatiera«, jahalna pot na Pohorju).

KOLOVOZI IN CESTE

Kolovoz, voznik, kolnik ali **vozn(a) pot** je pot, po kateri se da voziti, ne samo **samotež**, temveč tudi z živino, z vprego, s traktorjem. Danes bi bilo treba te pojme razširiti, ker so prenekateri kolovozi že postali vozni za traktorje, tudi za avtomobile, tako po poljih kot po gozdovih, vendar so še vedno ozki in preprosti. Pa jih je kar precej označenih - markiranih po našem hribovju.

Cesta je širša, načrtno speljana pot, z namerno in zavestno akcijo usposobljena in zgrajena površina, zlasti za odvijanje prometa z vozili (avtomobilska cesta je namenjena le za motorni promet). Površina ceste je lahko kamnita (prašna), tlakovana ali prevlečena z določeno podlago (asfalt). Tudi te ceste lahko imajo planinsko markacijo: s Trojan do odcepa v Doline (D, E6), spodaj pa je po tem delu ceste že 20 let markacija S poti. Po Logarski dolini ima regionalna cesta z odcepom na Pavličevo sedlo Knafelčeve markacije z zelenim kolobarjem, ki pa preide v planinsko stezo na Okrešelj in dalje na Savinjsko sedlo.

Vse te komunikacije so lahko tudi markirane, vendar niso planinska pota, ker jih ne vzdržuje planinska organizacija. Verjetno bi bila zanimiva primerjava planinske poti z zakonom o cestah, ki so **javna pot**. Sedanji zakon to opredeli kot dovozno, vaško, poljsko, gozdno in krajevno pot. Po njih smo sedaj hodili brez omejitev - bomo lahko tudi odslej? Verjetno vsaj po tistih, za katere je dobil soglasje od lastnikov **F. Kocbek**. Bomo tudi tukaj lastninili? Bo upoštevana nepisana pravica haskovanja, če smo jih uporabljali? In bomo gradili še nove?

Berite in razširjajte Planinski vestnik, revijo s skoraj stoletno tradicijo!